

ผลการทดลอง

ประสิทธิภาพการวัดรังสีแกมมาที่พลังงานต่าง

สารมาตรฐานกัมมันตรังสีที่ใช้เป็นตัวหาค่าประสิทธิภาพการวัดรังสี ได้แก่ ^{241}Am ^{133}Ba ^{137}Cs ^{22}Na และ ^{60}Co ซึ่งให้พลังงานรังสีแกมมาตั้งแต่ 0.059 ถึง 1.332 MeV

ตารางที่ 4.1 แสดงประสิทธิภาพการวัดรังสีแกมมาพลังงานต่างๆ ที่ได้จากสารมาตรฐานกัมมันตรังสี

สารมาตรฐานกัมมันตรังสี	พลังงานรังสีแกมมา (keV)	ประสิทธิภาพการวัดรังสีแกมมา
^{241}Am	59	0.022
^{133}Ba	80	0.059
^{133}Ba	276	0.070
^{133}Ba	302	0.069
^{133}Ba	356	0.057
^{133}Ba	383	0.068
^{137}Cs	662	0.034
^{60}Co	1172	0.015
^{24}Na	1274	0.011
^{60}Co	1332	0.013

ผลการวิเคราะห์สิ่งเจือปนในสารตัวอย่างเชิงคุณภาพ

ชนิดของสิ่งเจือปน สามารถวิเคราะห์ได้จากสเปกตรัมของรังสีแกมมาที่ได้จากการนำสารตัวอย่างไปอาบรังสีนิวตรอน โดยพิจารณาจากค่าพลังงานของรังสีแกมมาและค่าครึ่งชีวิต ซึ่งผลการวิเคราะห์แสดงในตารางที่ 4.2 ถึง 4.5 และรูปที่ 4.3 ถึง 4.10

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์สเปกตรัมรังสีแกมมาที่ได้จากการอาบรังสีตัวอย่างโลหะแทนทาลัม นาน 10 นาที

พีคที่	พลังงาน (keV)	ไอโซโทปรังสี	ปฏิกิริยาก่อเกิด	ปฏิกิริยารบกวน (interference)
1	56	Hf $K_{\alpha 1}$	-	-
2	63	Hf $K_{\beta 1}$	-	-
3	93	^{180}Ta	$^{181}\text{Ta}(n,2n)$	$^{180}\text{W}(n,p)$
4	103	^{180}Ta	$^{181}\text{Ta}(n,2n)$	$^{180}\text{W}(n,p)$
5	213	^{178}Lu	$^{181}\text{Ta}(n,\alpha)$	-
6	325	^{178}Lu	$^{181}\text{Ta}(n,\alpha)$	-
7	425	^{178}Lu	$^{181}\text{Ta}(n,\alpha)$	-
8	843	^{27}Mg	$^{27}\text{Al}(n,p)$	$^{26}\text{Mg}(n,\gamma)$, $^{28}\text{Si}(n,\alpha)$
9	846	^{56}Mn	$^{56}\text{Fe}(n,p)$	$^{56}\text{Mn}(n,\gamma)$, $^{59}\text{Co}(n,\alpha)$
10	1014	^{27}Mg	$^{27}\text{Al}(n,p)$	$^{26}\text{Mg}(n,\gamma)$, $^{28}\text{Si}(n,\alpha)$
11	1366	^{24}Na	$^{27}\text{Al}(n,\alpha)$	$^{23}\text{Na}(n,\gamma)$, $^{24}\text{Mg}(n,p)$
12	1779	^{28}Al	$^{28}\text{Si}(n,p)$	$^{27}\text{Al}(n,\gamma)$, $^{30}\text{P}(n,\alpha)$
13	1810	^{56}Mn	$^{56}\text{Fe}(n,p)$	$^{56}\text{Mn}(n,\gamma)$, $^{59}\text{Co}(n,\alpha)$

ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์สเปกตรัมรังสีแกมมาที่ได้จากการอบรังสีตัวอย่างสารประกอบ
ฟลูออไรด์ของแทนทาลัมนาน 10 นาที

พีคที่	พลังงาน (keV)	ไอโซโทปรังสี	ปฏิกิริยาก่อเกิด	ปฏิกิริยารบกวน (interference)
1	56	Hf $K_{\alpha 1}$	-	-
2	63	Hf $K_{\beta 1}$	-	-
3	93	^{180}Ta	$^{181}\text{Ta}(n,2n)$	$^{180}\text{W}(n,p)$
4	103	^{180}Ta	$^{181}\text{Ta}(n,2n)$	$^{180}\text{W}(n,p)$
5	213	^{173}Lu	$^{181}\text{Ta}(n,\alpha)$	-
6	325	^{173}Lu	$^{181}\text{Ta}(n,\alpha)$	-
7	425	^{173}Lu	$^{181}\text{Ta}(n,\alpha)$	-
8	511	^{18}F	$^{19}\text{F}(n,2n)$	-
9	843	^{27}Mg	$^{27}\text{Al}(n,p)$	$^{26}\text{Mg}(n,\gamma)$, $^{28}\text{Si}(n,\alpha)$
10	1014	^{27}Mg	$^{27}\text{Al}(n,p)$	$^{26}\text{Mg}(n,\gamma)$, $^{28}\text{Si}(n,\alpha)$
11	1336	^{24}Na	$^{27}\text{Al}(n,\alpha)$	$^{23}\text{Na}(n,\gamma)$, $^{24}\text{Mg}(n,p)$

ตารางที่ 4.4 แสดงพลังงานรังสีแกมมาที่ได้จากการอบรังสีตัวอย่างของโลหะแทนทาลัม
30 นาที

พีคที่	พลังงาน (keV)	ไอโซโทปรังสี	ปฏิกิริยาก่อเกิด	ปฏิกิริยารบกวน (interference)
1	56	Hf $K_{\alpha 1}$	-	-
2	63	Hf $K_{\beta 1}$	-	-
3	93	^{180}Ta	$^{181}\text{Ta}(n,2n)$	$^{180}\text{W}(n,p)$
4	100	^{182}Ta	$^{182}\text{W}(n,p)$	$^{181}\text{Ta}(n,\gamma)$

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

พีคที่	พลังงาน (keV)	ไอโซโทปตั้งต้น	ปฏิกิริยาที่เกิด	ปฏิกิริยาแทรกซ้อน (interference)
5	103	^{180}Ta	$^{181}\text{Ta}(n,2n)$	$^{180}\text{W}(n,p)$
6	133	^{181}Hf	$^{181}\text{Ta}(n,p)$	$^{180}\text{Hf}(n,\gamma)$
7	152	^{182}Ta	$^{182}\text{W}(n,p)$	$^{181}\text{Ta}(n,\gamma)$
8	179	^{182}Ta	$^{182}\text{W}(n,p)$	$^{181}\text{Ta}(n,\gamma)$
9	198	^{182}Ta	$^{182}\text{W}(n,p)$	$^{181}\text{Ta}(n,\gamma)$
10	213	^{178}Lu	$^{181}\text{Ta}(n,\alpha)$	-
11	215	^{180m}Hf	$^{181}\text{Ta}(n,p)$	-
12	222	^{182}Ta	$^{182}\text{W}(n,p)$	$^{181}\text{Ta}(n,\gamma)$
13	229	^{182}Ta	$^{182}\text{W}(n,p)$	$^{181}\text{Ta}(n,\gamma)$
14	264	^{182}Ta	$^{182}\text{W}(n,p)$	$^{181}\text{Ta}(n,\gamma)$
15	325	^{178}Lu	$^{181}\text{Ta}(n,\alpha)$	-
16	332	^{180m}Hf	$^{181}\text{Ta}(n,p)$	-
17	345	^{181}Hf	$^{181}\text{Ta}(n,p)$	$^{180}\text{Hf}(n,\gamma)$
18	425	^{178}Lu	$^{181}\text{Ta}(n,\alpha)$	-
19	442	^{180m}Hf	$^{181}\text{Ta}(n,p)$	-
20	481	^{181}Hf	$^{181}\text{Ta}(n,p)$	$^{180}\text{Hf}(n,\gamma)$
21	511	-	-	-
22	846	^{56}Mn	$^{56}\text{Fe}(n,p)$	$^{56}\text{Mn}(n,\gamma),$ $^{59}\text{Co}(n,\alpha)$
23	934	^{92m}Nb	$^{93}\text{Nb}(n,2n)$	$^{92}\text{Mo}(n,p)$
24	1120	^{182}Ta	$^{182}\text{W}(n,p)$	$^{181}\text{Ta}(n,\gamma)$
25	1188	^{182}Ta	$^{182}\text{W}(n,p)$	$^{181}\text{Ta}(n,\gamma)$
26	1220	^{182}Ta	$^{182}\text{W}(n,p)$	$^{181}\text{Ta}(n,\gamma)$
27	1230	^{182}Ta	$^{182}\text{W}(n,p)$	$^{181}\text{Ta}(n,\gamma)$
28	1293	^{41}Ar	$^{41}\text{K}(n,p)$	$^{44}\text{Ca}(n,\alpha)$

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

พีคที่	พลังงาน (keV)	ไอโซโทปรังสี	ปฏิกิริยาที่ก่อให้เกิด	ปฏิกิริยาแทรกซ้อน (interference)
29	1366	^{24}Na	$^{27}\text{Al}(n,\alpha)$	$^{23}\text{Na}(n,\gamma)$, $^{24}\text{Mg}(n,p)$
30	1807	^{56}Mn	$^{56}\text{Fe}(n,p)$	$^{56}\text{Mn}(n,\gamma)$, $^{59}\text{Co}(n,\alpha)$

ตารางที่ 4.5 แสดงพลังงานรังสีแกมมาที่ได้จากการอบรังสีตัวอย่างสารประกอบแทนทาลัม
30 นาที

พีคที่	พลังงาน (keV)	ไอโซโทปรังสี	ปฏิกิริยาที่ก่อให้เกิด	ปฏิกิริยาแทรกซ้อน (interference)
1	56	Hf $K_{\alpha 1}$	-	-
2	63	Hf $K_{\beta 1}$	-	-
3	93	^{180}Ta	$^{181}\text{Ta}(n,2n)$	$^{180}\text{W}(n,p)$
4	100	^{182}Ta	$^{182}\text{W}(n,p)$	$^{181}\text{Ta}(n,\gamma)$
5	103	^{180}Ta	$^{181}\text{Ta}(n,2n)$	$^{180}\text{W}(n,p)$
6	133	^{181}Hf	$^{181}\text{Ta}(n,p)$	$^{180}\text{Hf}(n,\gamma)$
7	152	^{182}Ta	$^{182}\text{W}(n,p)$	$^{181}\text{Ta}(n,\gamma)$
8	179	^{182}Ta	$^{182}\text{W}(n,p)$	$^{181}\text{Ta}(n,\gamma)$
9	198	^{182}Ta	$^{182}\text{W}(n,p)$	$^{181}\text{Ta}(n,\gamma)$
10	213	^{178}Lu	$^{181}\text{Ta}(n,\alpha)$	-
11	215	^{180m}Hf	$^{181}\text{Ta}(n,p)$	-
12	222	^{182}Ta	$^{182}\text{W}(n,p)$	$^{181}\text{Ta}(n,\gamma)$
13	229	^{182}Ta	$^{182}\text{W}(n,p)$	$^{181}\text{Ta}(n,\gamma)$
14	264	^{182}Ta	$^{182}\text{W}(n,p)$	$^{181}\text{Ta}(n,\gamma)$
15	325	^{178}Lu	$^{181}\text{Ta}(n,\alpha)$	-

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

พีคที่	พลังงาน (keV)	ไอโซโทปรังสี	ปฏิกิริยาก่อเกิด	ปฏิกิริยารบกวน (interference)
16	332	^{180m}Hf	$^{181}\text{Ta}(n,p)$	-
17	345	^{181}Hf	$^{181}\text{Ta}(n,p)$	$^{180}\text{Hf}(n,\gamma)$
18	425	^{178}Lu	$^{181}\text{Ta}(n,\alpha)$	-
19	444	^{180m}Hf	$^{181}\text{Ta}(n,p)$	-
20	481	^{181}Hf	$^{181}\text{Ta}(n,p)$	$^{180}\text{Hf}(n,\gamma)$
21	511	^{18}F	$^{19}\text{F}(n,2n)$	-
22	843	^{27}Mg	$^{27}\text{Al}(n,p)$	$^{20}\text{Mg}(n,\gamma),$ $^{28}\text{Si}(n,\alpha)$
23	934	^{92m}Nb	$^{93}\text{Nb}(n,2n)$	$^{92}\text{Mo}(n,p)$
24	1014	^{27}Mg	$^{27}\text{Al}(n,p)$	$^{26}\text{Mg}(n,\gamma),$ $^{28}\text{Si}(n,\alpha)$
25	1120	^{182}Ta	$^{182}\text{W}(n,p)$	$^{181}\text{Ta}(n,\gamma)$
26	1188	^{182}Ta	$^{182}\text{W}(n,p)$	$^{181}\text{Ta}(n,\gamma)$
27	1220	^{182}Ta	$^{182}\text{W}(n,p)$	$^{181}\text{Ta}(n,\gamma)$
28	1230	^{182}Ta	$^{182}\text{W}(n,p)$	$^{181}\text{Ta}(n,\gamma)$
29	1336	^{24}Na	$^{27}\text{Al}(n,\alpha)$	$^{23}\text{Na}(n,\gamma),$ $^{24}\text{Mg}(n,p)$

ผลการวิเคราะห์สิ่งเจือปนในสารตัวอย่างเชิงปริมาณ

การหาปริมาณสิ่งเจือปนในสารตัวอย่างแทนหาความบริสุทธิ์สูงในครั้งนี ใช้วิธีคำนวณหรือวิธีสัมบูรณ์(Absolute method) โดยคำนวณจากสมการที่ 2.10 เป็นหลัก ซึ่งผลการวิเคราะห์แสดงในตารางที่ 4.6 และ 4.7

ตารางที่ 4.6 แสดงชนิดปริมาณธาตุที่พบในสารตัวอย่างผงโลหะแทนทาลัม

ธาตุ	ปริมาณ ($\mu\text{g/g}$)
เหล็ก	1307.94 ± 81.16
อะลูมิเนียม	292.84 ± 8.03
ซิลิกอน	157.48 ± 14.53
โพแทสเซียม	1225 ± 134
ไนโอเบียม	191.14 ± 13.83
ทังสแตน	44280 ± 665

ตารางที่ 4.7 แสดงชนิดและปริมาณของธาตุที่พบในตัวอย่างสารประกอบฟลูออไรด์ของแทนทาลัม

ธาตุ	ปริมาณ ($\mu\text{g/g}$)
เหล็ก	-
อะลูมิเนียม	1015 ± 77
ซิลิกอน	-
โพแทสเซียม	-
ไนโอเบียม	254.91 ± 15.97
ทังสแตน	46800 ± 682

ค่าขีดจำกัดการวัด (Detection Limit)

เนื่องจากการวิเคราะห์เชิงปริมาณของสิ่งเจือปนในสารตัวอย่างแทนทาลัม ใช้วิธีสัมบูรณ์ (Absolute method) ดังนั้นการหาค่าขีดจำกัดการวัด (detection limit) ของธาตุต่างๆที่พบในสารตัวอย่าง จึงใช้วิธีประมาณค่าันับรังสีต่ำสุด ในระยะเวลาวัดรังสีของแต่ละธาตุที่พบในสารตัวอย่าง และธาตุแต่ละชนิดไม่ได้อยู่รวมกัน

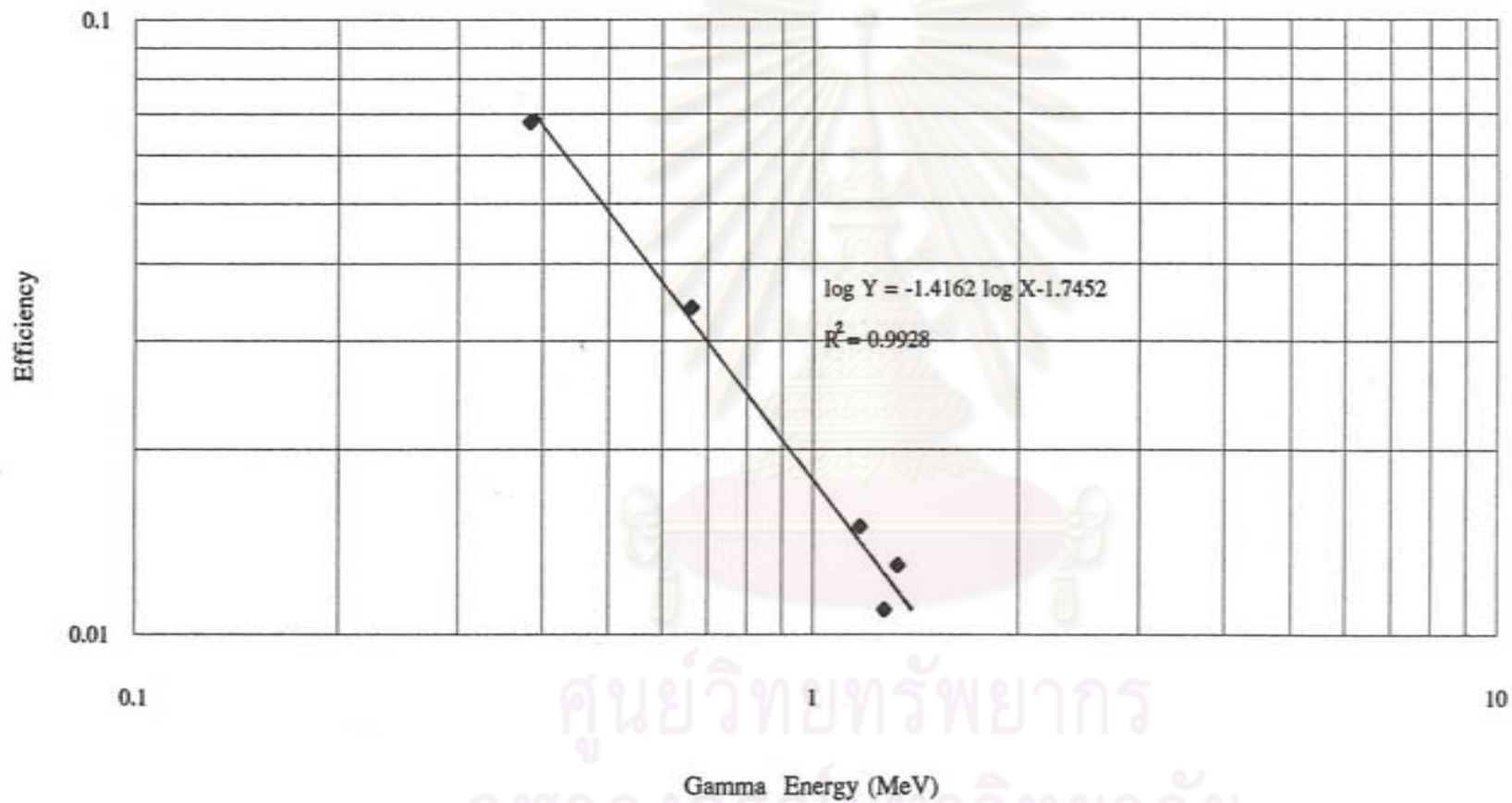
ตารางที่ 4.8 ค่าขีดจำกัดการวัดที่ได้จากการคำนวณของธาตุต่างๆที่พบในสารตัวอย่าง

ธาตุ	เวลานับรังสี (sec)	ค่าขีดจำกัดการวัด* (μg)
เหล็ก	3600	79
อะลูมิเนียม	3600	55
ซิลิกอน	150	126
โพแทสเซียม	600	2526
ไนโอเบียม	72000	19
ทังสเตน	72000	13296

*อัตรานับรังสีน้อยสุดที่ใช้คำนวณคือ 100 countsที่เวลานับรังสีต่างๆ

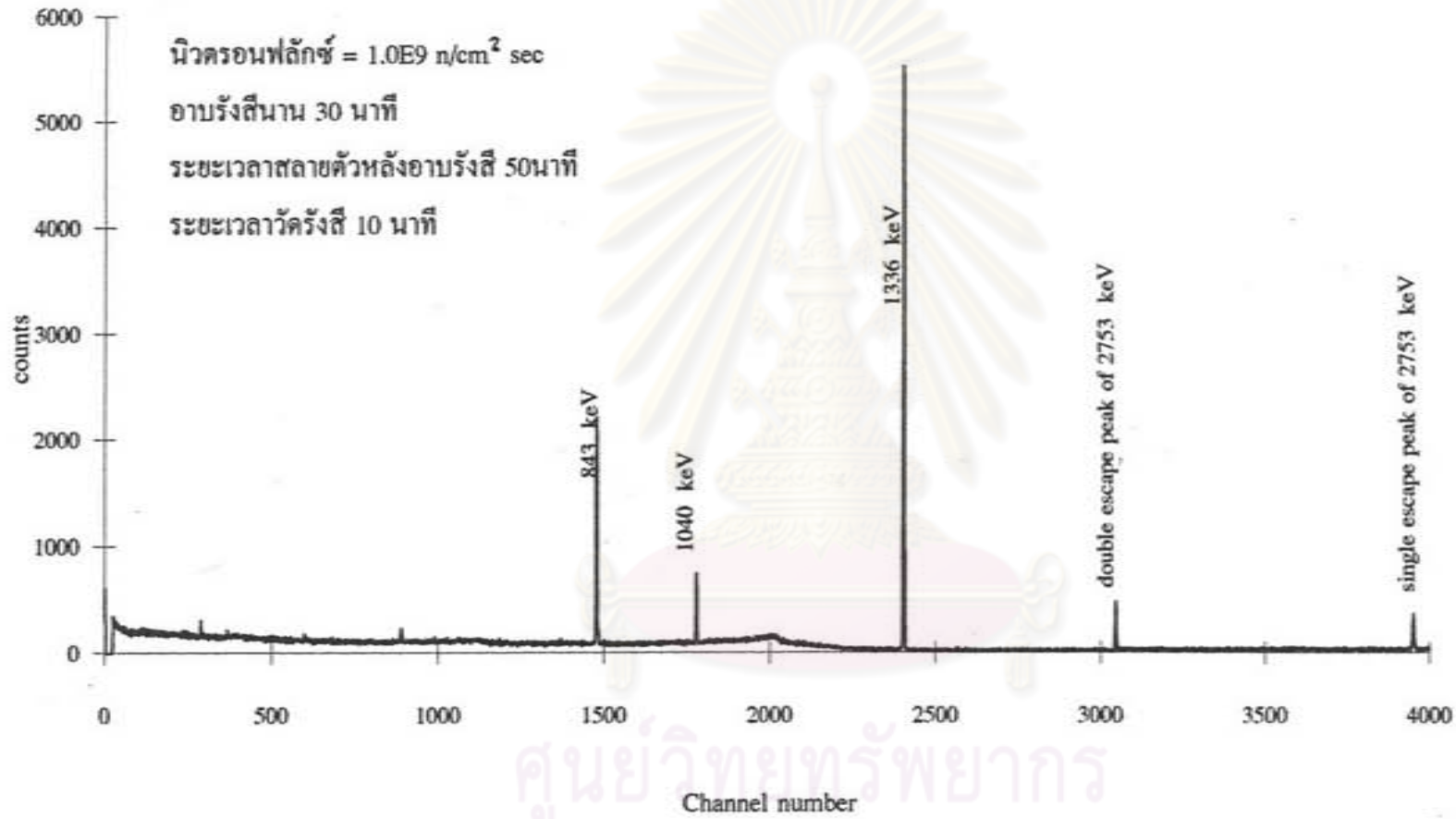
ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

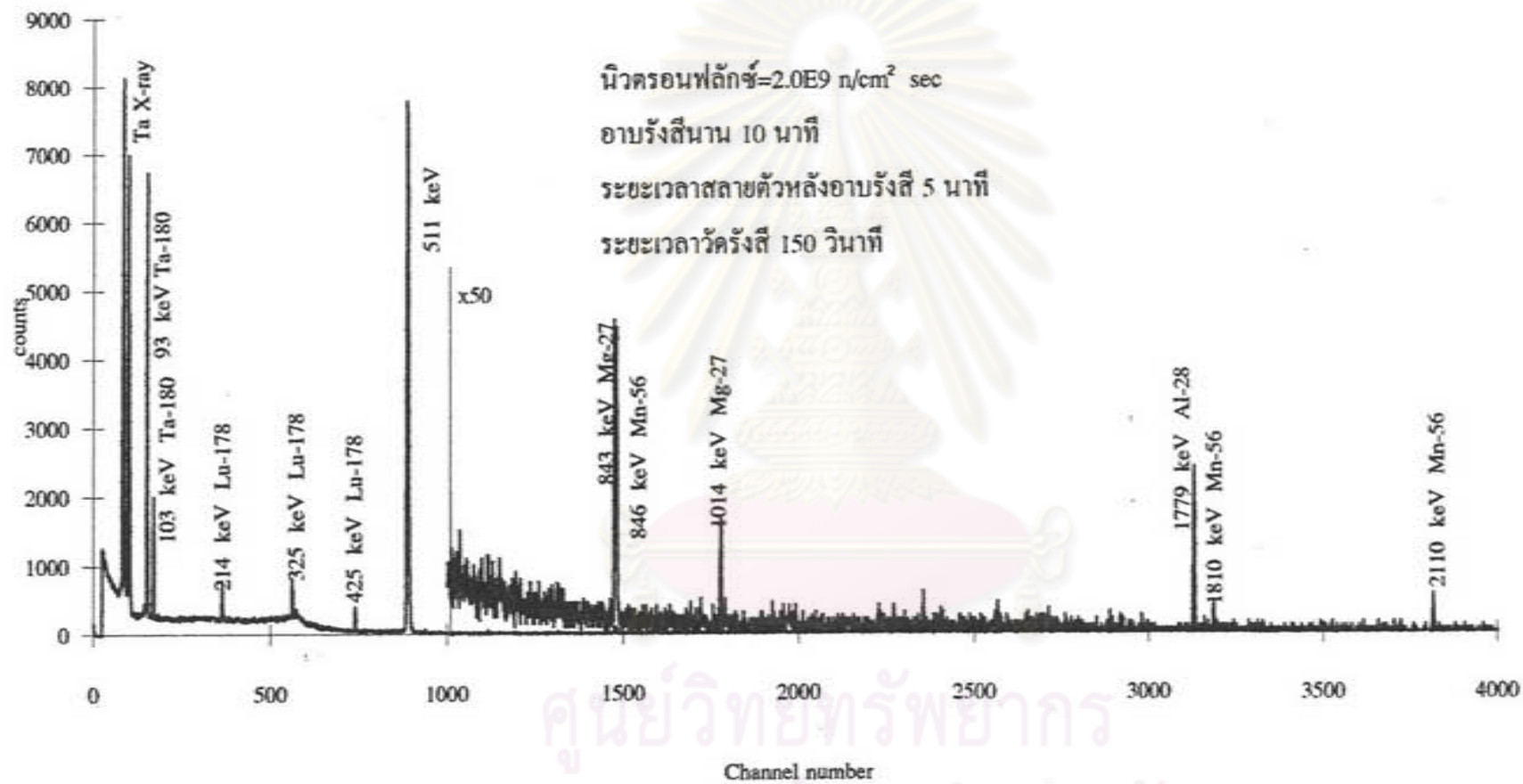

รูปที่ 4.1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างพลังงานรังสีแกมมากับประสิทธิภาพการวัด

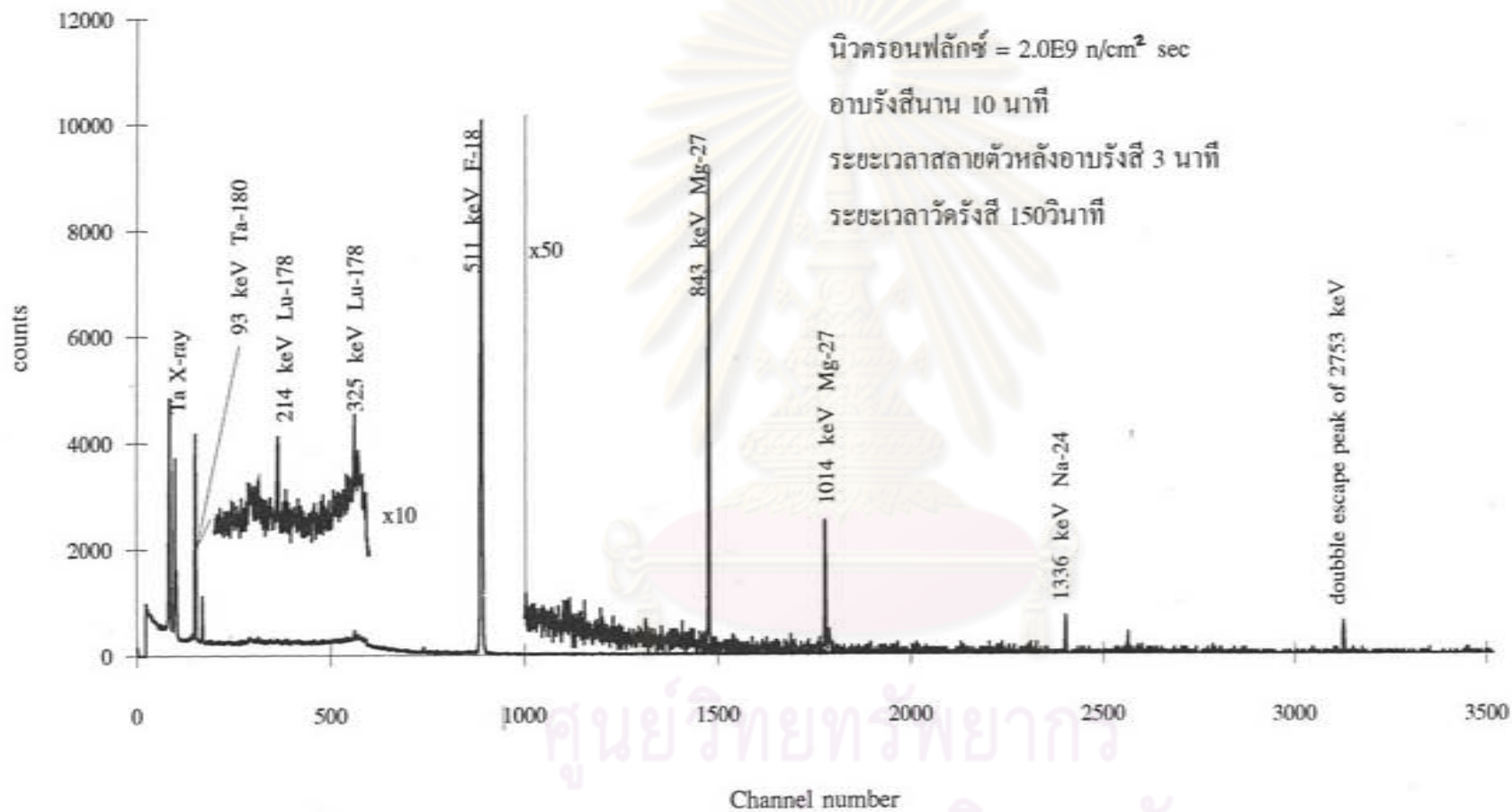
7666891 I

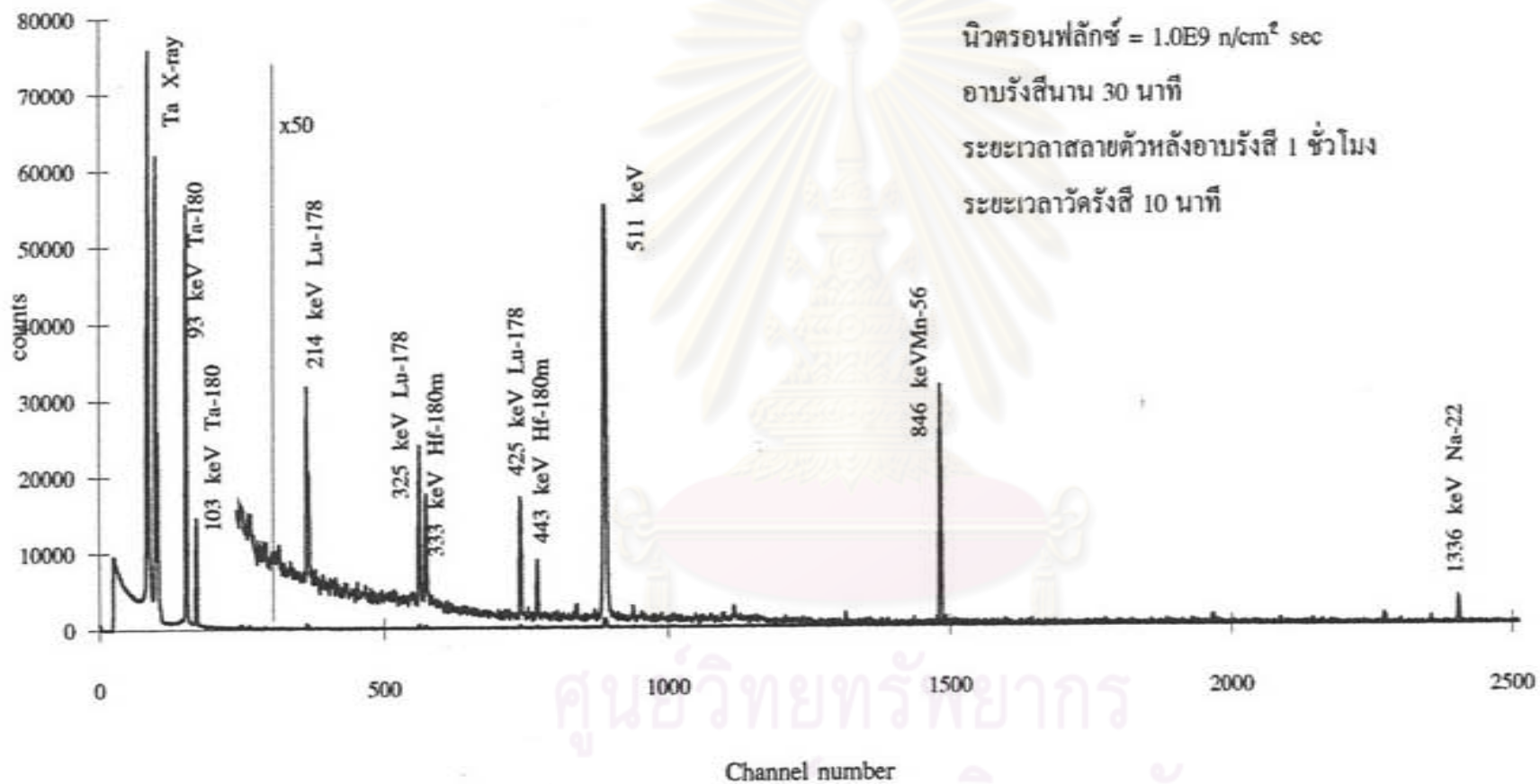
รูปที่ 4.2 แสดงสเปกตรัมของอะลูมิเนียมที่เป็น flux monitor

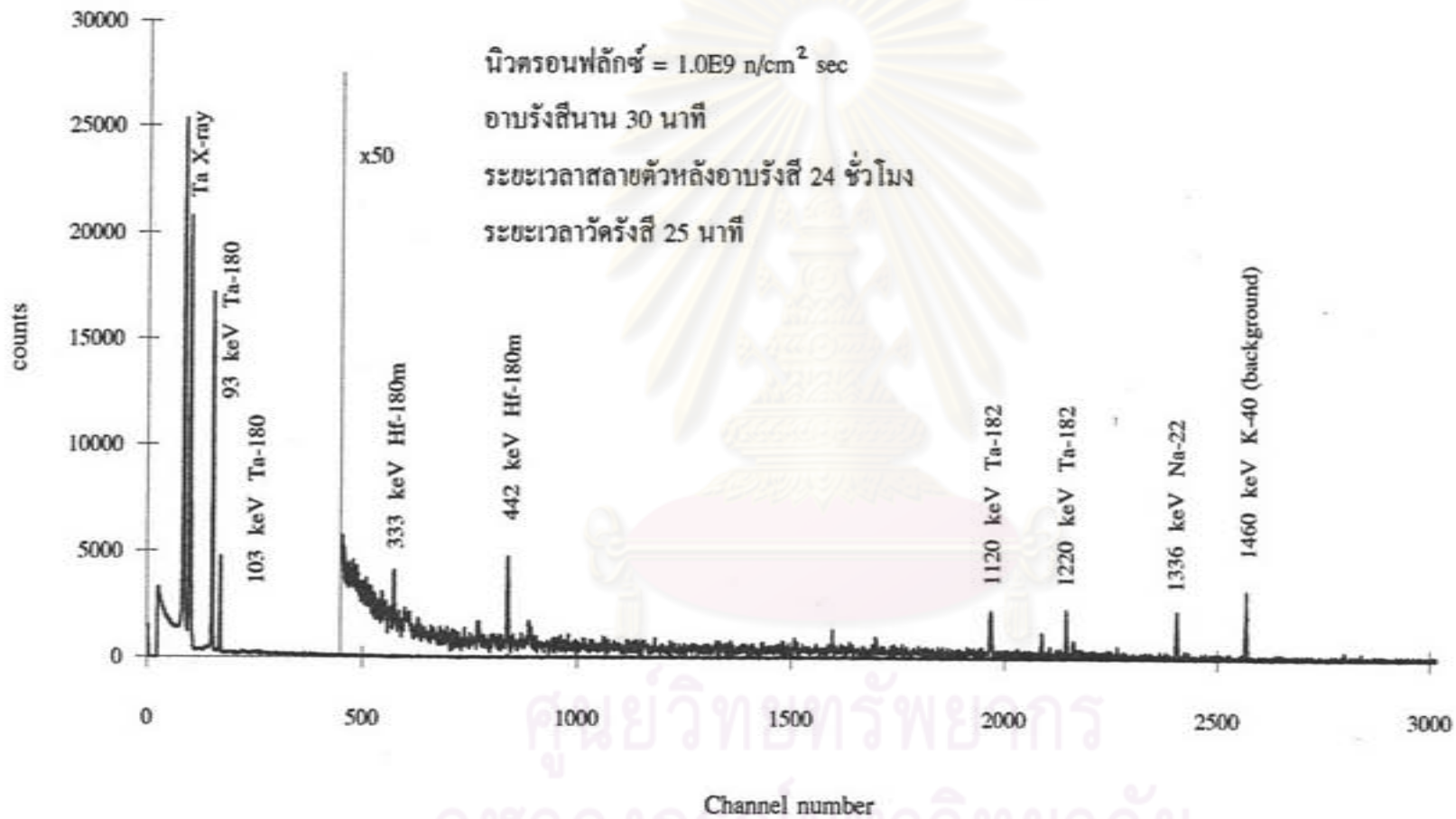
รูปที่ 4.3 แสดงสเปกตรัมรังสีแกมมาที่ได้จากการอบรมรังสีผงโลหะแทนทาลัม

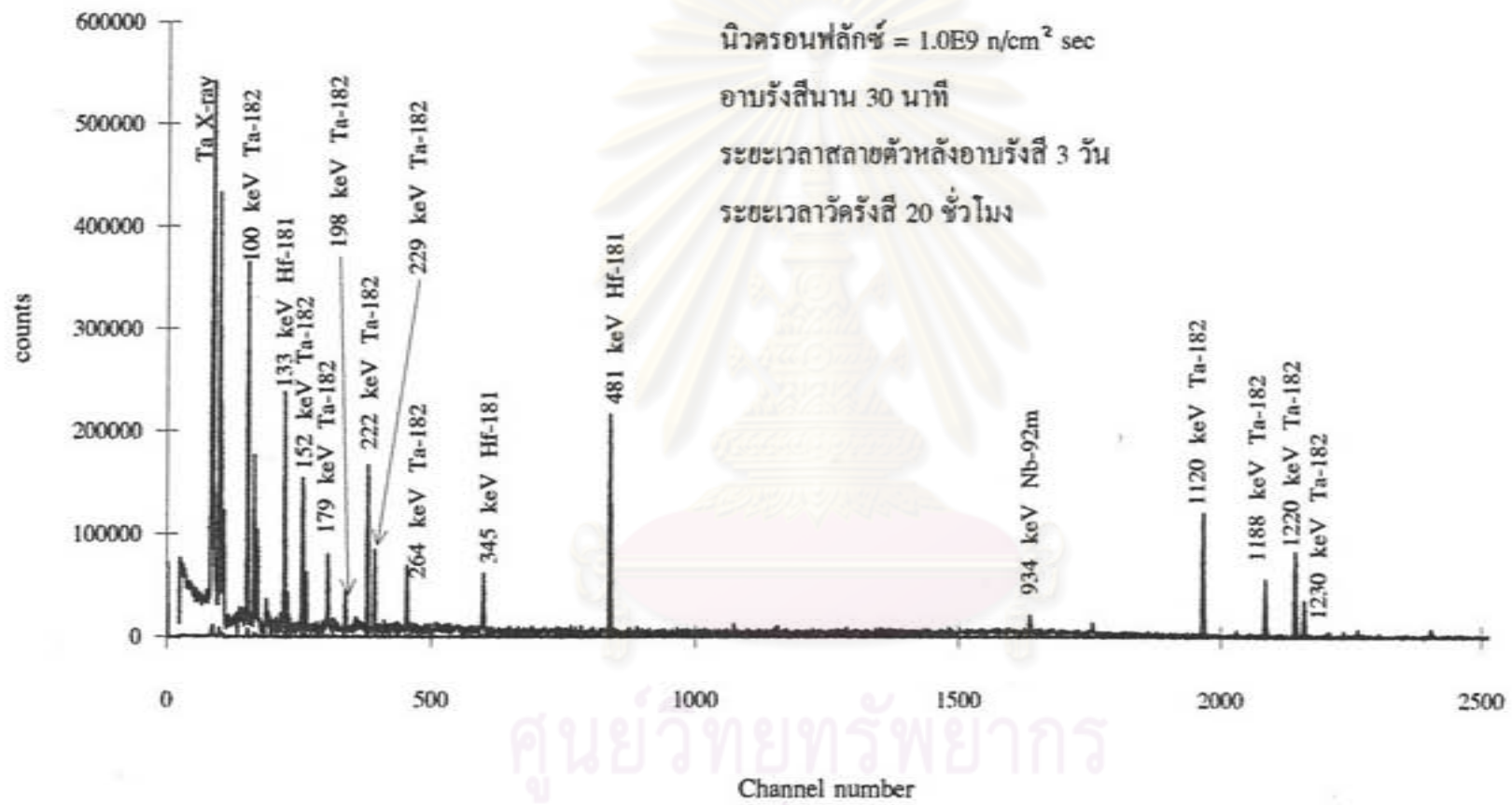
รูปที่ 4.4 แสดงสเปกตรัมที่ได้จากการอบรมรังสีสารประกอบฟลูออไรด์ของแทนทาลัม

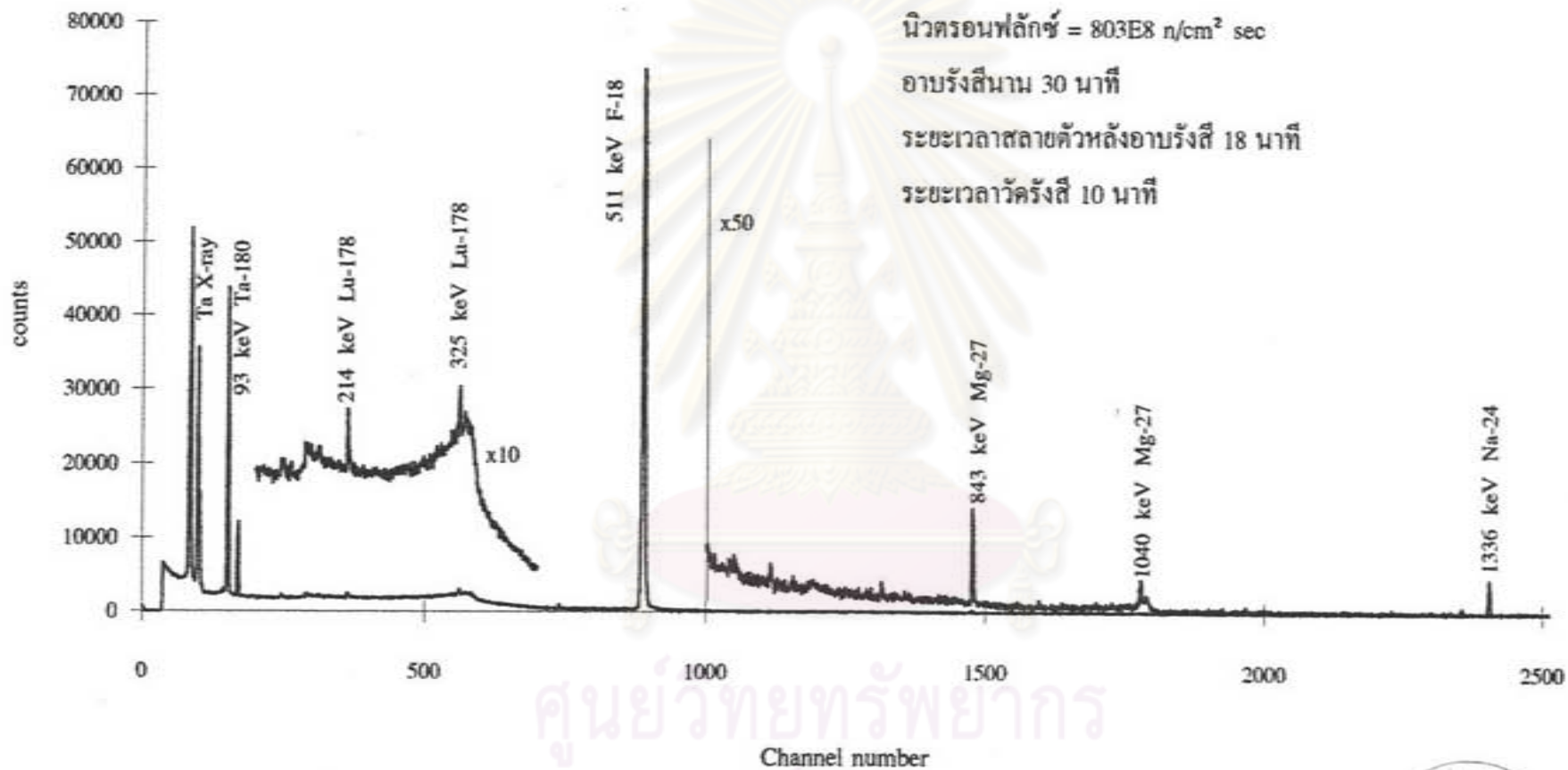
รูปที่ 4.5 แสดงสเปกตรัมรังสีแกมมาที่ได้จากการอาบรังสีผงโลหะแทนทาลัม

รูปที่ 4.6 แสดงสเปกตรัมรังสีแกมมาที่ได้จากการอาบรังสีหังโลหะแทนทาลัม

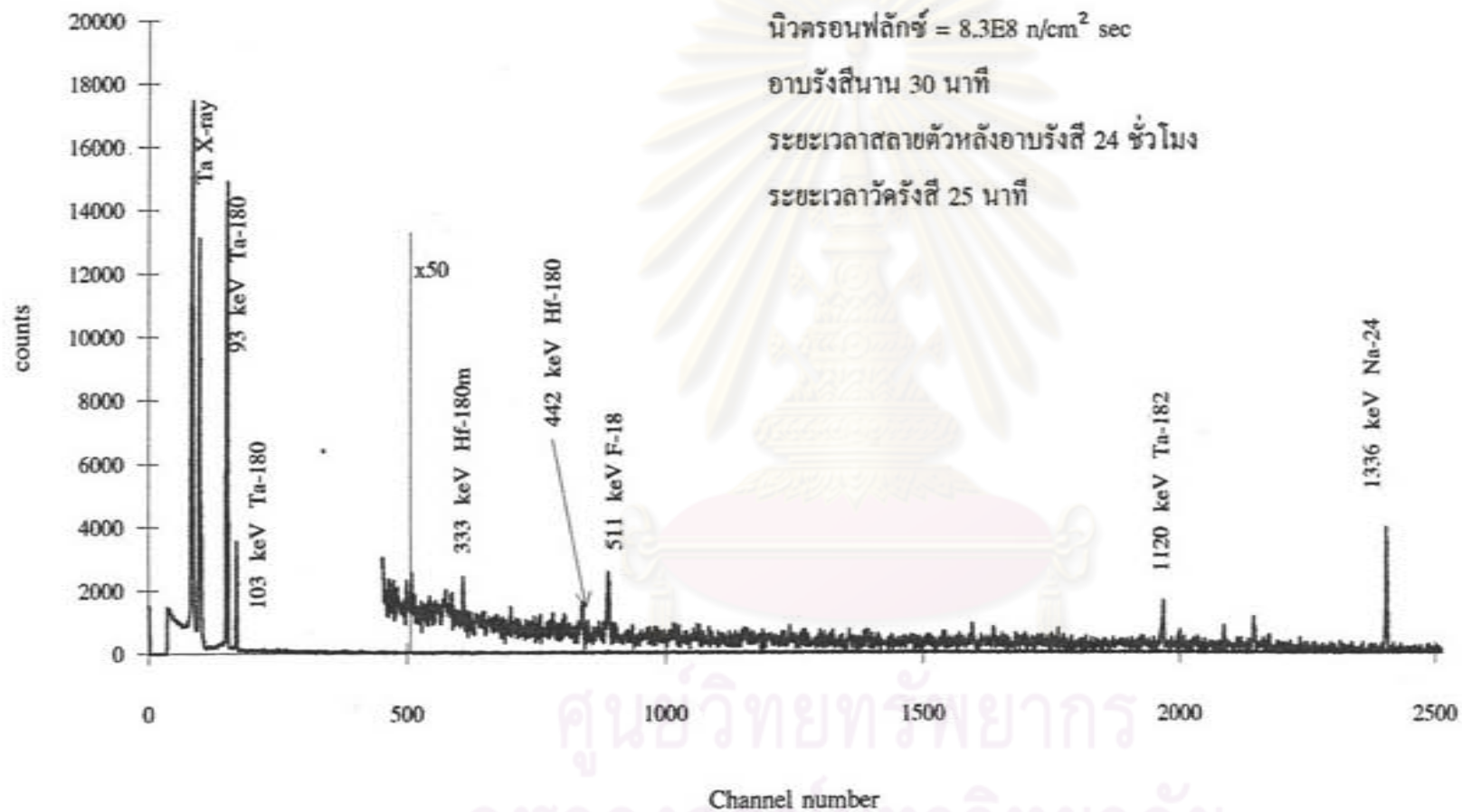
รูปที่ 4.7 แสดงสเปกตรัมรังสีแกมมาที่ได้จากการอาบรังสีหงโลหะแทนทาลัม

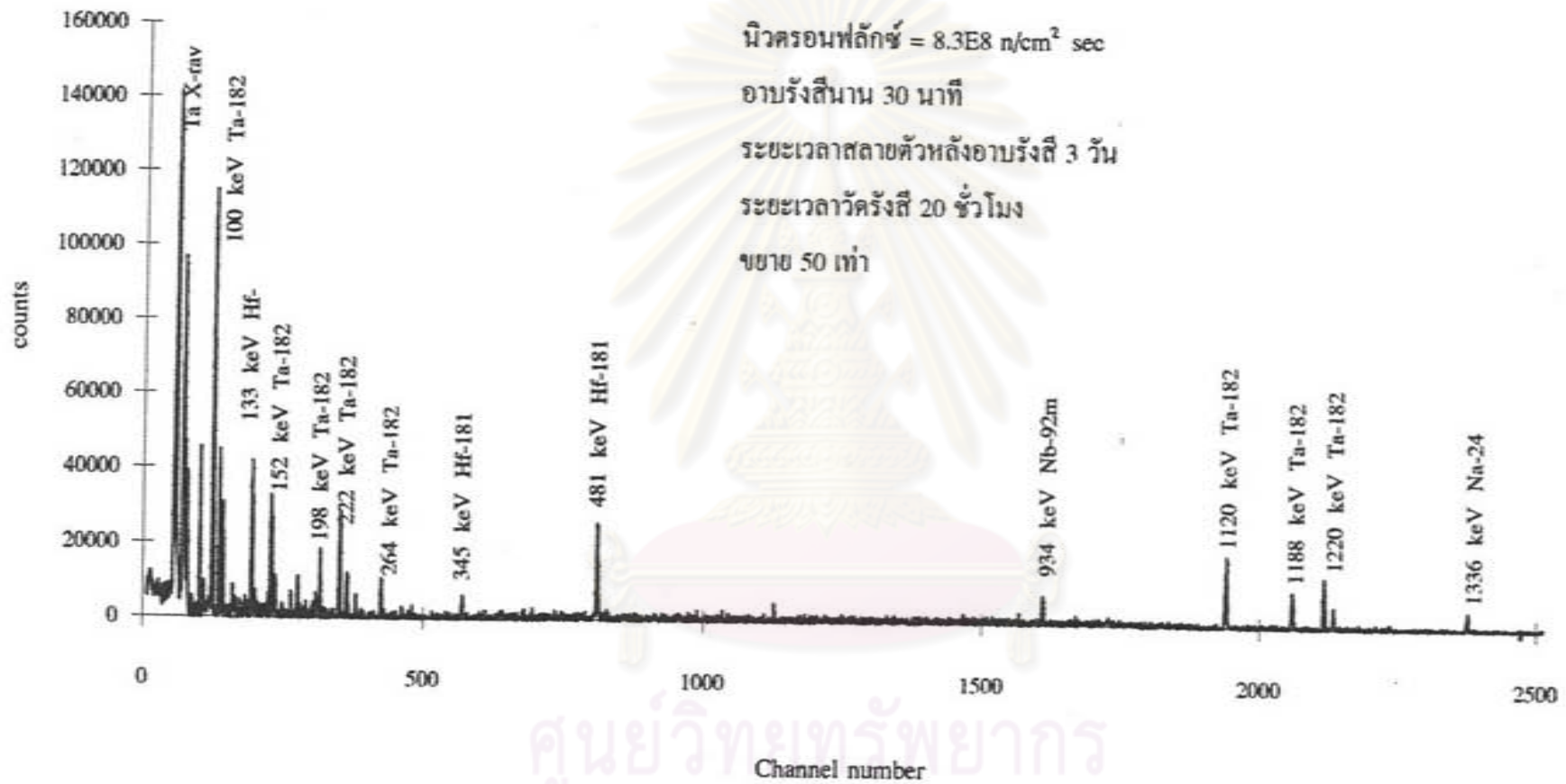
รูปที่ 4.8 แสดงสเปกตรัมรังสีแกมมาที่ได้จากการอบรมรังสีสารประกอบฟลูออไรด์ของแทนทาลัม

รูปที่ 4.9 แสดงสเปกตรัมรังสีแกมมาที่ได้จากการอาบรังสีสารประกอบฟลูออไรด์ของแทนทาลัม

รูปที่ 4.10 แสดงสเปกตรัมรังสีแกมมาที่ได้จากการอบรมรังสีสารประกอบฟลูออไรด์ของแทนทาลัม